

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ธนาคารเป็นองค์กรที่เป็นคนกลางระหว่างผู้ต้องการใช้เงินกับผู้ที่มีเงินออม โดยธนาคารจะเป็นผู้ระดมเงินออมจากประชาชนผู้มีเงินออม และจากทุนของธนาคารเองส่วนหนึ่งนำมาปล่อยกู้ให้แก่ผู้ต้องการใช้เงินเพื่อนำไปใช้ประโยชน์เพื่อให้ผลตอบแทนแก่ธนาคาร และธนาคารจะให้ผลตอบแทนแก่ผู้ฝากเงินอีกส่วนหนึ่ง ในระบบธนาคารปัจจุบันผลตอบแทนที่ธนาคารได้รับจากผู้กู้ยืมเงินจากธนาคารคือดอกเบี้ย และธนาคารจะต้องจ่ายค่าตอบแทนให้แก่ผู้นำเงินมาฝากกับธนาคารเป็นดอกเบี้ยเช่นกัน ธนาคารจะได้รับกำไรจากผลต่างระหว่างดอกเบี้ยที่จ่ายให้แก่ผู้ฝากกับดอกเบี้ยที่ได้รับจากผู้กู้ยืมเงินจากธนาคาร จะเห็นได้ว่าดอกเบี้ยเป็นปัจจัยหลักของธุรกิจธนาคารปัจจุบัน ในระบบนี้ธนาคารจะต้องรับผิดชอบชำระดอกเบี้ยให้แก่ผู้ฝากเงินไม่ว่าการประกอบธุรกิจของธนาคารจากการให้กู้ยืมจะได้รับผลตอบแทนหรือไม่ก็ตาม กล่าวอีกในหนึ่งคือไม่ว่าผู้กู้ยืมเงินจากธนาคารจะมีผลกำไรที่สามารถจะจ่ายดอกเบี้ยให้แก่ธนาคารหรือไม่ก็ตาม ธนาคารก็มีภาระที่จะต้องจ่ายดอกเบี้ยให้แก่ผู้ฝากเงินเสมอ และเนื่องจากระบบธนาคารเป็นการทำธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับประชาชนจำนวนมาก หากธนาคารไม่สามารถจ่ายดอกเบี้ยแก่ผู้ฝากเงินหรือดำเนินธุรกิจขาดทุนจนไม่สามารถคืนเงินฝากแก่ผู้ฝากได้แล้วจะมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของรัฐได้ ดังนั้นรัฐจึงต้องเข้ามามีส่วนในการควบคุมตรวจสอบการดำเนินธุรกิจของธนาคารตลอดเวลาเพื่อให้ทราบสถานะของธนาคารและมีคำสั่งให้ธนาคารดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ การดำเนินธุรกิจและการควบคุมของรัฐดังกล่าวทำให้รัฐต้องออกกฎหมายขึ้นมาเพื่อควบคุมการดำเนินธุรกิจของธนาคารและกฎหมายที่ได้บัญญัติขึ้นก็จะเกี่ยวกับระบบดอกเบี้ยซึ่งเป็นปัจจัยหลักของการดำเนินธุรกิจของธนาคารด้วย

อย่างไรก็ตามได้มีผู้คิดค้นระบบธนาคารขึ้นอีกรูปแบบหนึ่งเป็นธนาคารที่ไม่มีดอกเบี้ยเข้ามาเกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจของธนาคารและเรียกระบบธนาคารนี้ว่า “ธนาคารไม่มีดอกเบี้ย” (The Interestless Banking) ระบบนี้เกิดจากการคิดค้นของบรรดานักเศรษฐศาสตร์และนักกฎหมายในศาสนาอิสลาม โดยเห็นว่าระบบธนาคารยังมีความจำเป็นในการระดมเงินออมมาก่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจ แต่เนื่องจากระบบธนาคารในปัจจุบันดำเนินธุรกิจโดยวิธีการที่ไม่สอดคล้องกับหลักคำสอน

ของศาสนาอิสลามซึ่งห้ามการคิดดอกเบี้ยระหว่างกันในการกู้ยืมเงิน เมื่อไม่มีดอกเบี้ยซึ่งเป็นปัจจัยหลักของการของการดำเนินธุรกิจของธนาคารระบบธนาคารที่มีอยู่แล้ว จึงได้เสนอแนวทางใหม่ในการดำเนินธุรกิจของธนาคารวิธีการดังกล่าวคือ วิธีการแบ่งปันผลกำไรขาดทุน (Profit and Loss Sharing) ระบบธนาคารไม่มีดอกเบี้ยได้มีการจัดตั้งขึ้นในหลายประเทศโดยเฉพาะประเทศที่มีผู้นับถือศาสนาอิสลามเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะส่งเสริมให้มุสลิมปฏิบัติคนให้สอดคล้องกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลามประเทศที่มีการจัดตั้งธนาคารไม่มีดอกเบี้ยปัจจุบันมีมากกว่า 45 ประเทศ เช่น ประเทศสาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่าน สาธารณรัฐอิสลามแห่งปากีสถาน ซูดาน คูเวต ประเทศในกลุ่มคาบสมุทรอาราเบีย รวมทั้งประเทศในกลุ่มอาเซียนที่มีประเทศไทยเป็นสมาชิกอยู่ด้วยคือ ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย และฟิลิปปินส์ และธนาคารไม่มีดอกเบี้ยได้มีการขยายตัวจัดตั้งเพิ่มขึ้นในประเทศต่างๆ ทั่วโลก

ประเทศไทยในฐานะที่เป็นสมาชิกในกลุ่มอาเซียนและประชาคมโลก ซึ่งจะต้องมีการติดต่อสัมพันธ์ทางการค้ากับทุกประเทศ รวมทั้งประเทศที่มีระบบธนาคารไม่มีดอกเบี้ยด้วย และด้วยเหตุที่ประเทศไทยยังไม่มีการจัดตั้งระบบธนาคาร ไม่มีดอกเบี้ยซึ่งอาจไม่มีความรู้ความเข้าใจในระบบธนาคารดังกล่าว รวมทั้งกฎหมายของไทยยังไม่สอดคล้องกับการที่ต้องทำธุรกิจกับธนาคารไม่มีดอกเบี้ย ดังนั้นหากผู้มีเงินที่อยู่ในประเทศไทยต้องการใช้เงินทุน โดยการให้บริการหรือทำธุรกรรมกับธนาคาร ไม่มีดอกเบี้ยในต่างประเทศซึ่งวิธีการทำธุรกรรมดังกล่าวอาจไม่สอดคล้องกับวิธีการที่กฎหมายของไทยกำหนดไว้เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจธนาคาร ซึ่งวิธีการดังกล่าวมีแนวความคิดมาจากระบบธนาคารซึ่งมีดอกเบี้ยเป็นปัจจัยในการดำเนินธุรกิจ การทำธุรกรรมกับธนาคารไม่มีดอกเบี้ยจึงอาจมีอุปสรรคในวิธีการทำธุรกรรมดังกล่าว ดังนั้นการทำความเข้าใจกับระบบธนาคารไม่มีดอกเบี้ย และการปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับระบบธนาคารดังกล่าวจึงมีความจำเป็น ทั้งนี้เพื่อสร้างทางเลือกใหม่แก่ผู้ต้องการใช้เงินทุนในการที่จะเลือกใช้บริการจากธนาคารไม่มีดอกเบี้ยซึ่งอาจอำนวยความสะดวกทางเศรษฐกิจแก่ผู้ประกอบการที่ใช้เงินทุนดังกล่าวและแก่ประเทศโดยรวม

นอกจากนี้ ในประเทศไทยเองก็มีประชากรที่นับถือศาสนาอิสลามอยู่เป็นจำนวนมากซึ่งต้องการจะปฏิบัติคนให้ถูกต้องตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลามและต้องการให้มีการจัดตั้งธนาคารไม่มีดอกเบี้ยขึ้นในประเทศไทยเพื่อปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาอิสลามเกี่ยวกับการห้ามเกี่ยวข้องกับ การคิดดอกเบี้ย ซึ่งแม้ว่าประเทศไทยจะมีเสรีภาพในการประกอบกิจกรรมทางศาสนาโดยไม่มี การกีดกันก็ตาม แต่การจัดตั้งธนาคารไม่มีดอกเบี้ยขึ้นในประเทศไทยก็ไม่อาจกระทำได้ในปัจจุบันเนื่องจากกฎหมายเกี่ยวกับการธนาคารพาณิชย์ คือ พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจเช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยหุ้นส่วนบริษัท ยังไม่สอดคล้องกับแนวทางในการประกอบธุรกิจของธนาคาร ไม่มีดอกเบี้ย การจัดตั้งธนาคาร ไม่มีดอกเบี้ย

ขึ้นในประเทศไทยก็ยังคงถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างหนึ่งของบรรดาชาวมุสลิมและรัฐบาลควรจะให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการจัดตั้งธนาคารดังกล่าวทั้งนี้เพื่อเป็นการระดมเงินออมจากชาวมุสลิม และเป็นการสกัดกั้นการที่บรรดาชาวมุสลิมจะไปใช้บริการของธนาคารไม่มีดอกเบี้ยในต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่จะเข้าใช้บริการของธนาคาร ไม่มีดอกเบี้ยในประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย ซึ่งจะทำให้รัฐเสียประโยชน์ในจากการที่จะได้ใช้เงินออมดังกล่าวในการพัฒนาประเทศ

สมมุติฐาน

ธนาคารไม่มีดอกเบี้ยเป็นธนาคารที่มีรูปแบบการดำเนินธุรกิจที่แตกต่างกับระบบธนาคารพาณิชย์ที่มีอยู่ในประเทศไทย การประกอบธุรกิจของธนาคารดังกล่าวเป็นไปตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลามซึ่งไม่อนุมัติให้มีการคิดดอกเบี้ย ดังนั้นกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการธนาคารพาณิชย์และการประกอบธุรกิจที่มีอยู่ในปัจจุบันจึงไม่สามารถนำมาปรับใช้กับธนาคารไม่มีดอกเบี้ยได้อย่างเหมาะสม ซึ่งก่อให้เกิดอุปสรรคและปัญหาในการประกอบธุรกิจของธนาคารไม่มีดอกเบี้ยหรือในการติดต่อทำธุรกรรมทางการเงินกับประเทศที่มีระบบธนาคารดังกล่าว

ขอบเขตการศึกษา

ธนาคารไม่มีดอกเบี้ย เป็นธนาคารที่ไม่มีการคิดดอกเบี้ยในการประกอบธุรกิจของธนาคาร รูปแบบการประกอบธุรกิจของธนาคารไม่มีดอกเบี้ยจึงแตกต่างไปจากการประกอบธุรกิจของธนาคารพาณิชย์โดยทั่วไป วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งจะศึกษาถึงลักษณะและรูปแบบของธนาคารไม่มีดอกเบี้ยที่ได้จัดตั้งและประกอบธุรกิจในต่างประเทศและวิเคราะห์ถึงปัญหาและอุปสรรคในการนำกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการธนาคารพาณิชย์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจของธนาคารในประเทศไทยมาบังคับใช้กับธนาคารไม่มีดอกเบี้ย รวมทั้งเสนอแนะแนวทางในการปรับใช้กฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันกับธุรกิจของธนาคารไม่มีดอกเบี้ย และการบัญญัติกฎหมายเพื่อรองรับการจัดตั้งและการประกอบธุรกิจของธนาคารไม่มีดอกเบี้ยในประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงรูปแบบและลักษณะของการประกอบธุรกิจธนาคารไม่มีดอกเบี้ยในต่างประเทศ
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ถึงความแตกต่างในการประกอบธุรกิจธนาคารระหว่างธนาคารพาณิชย์ทั่วไปและธนาคารไม่มีดอกเบี้ย
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ถึงความเหมาะสม ปัญหา และอุปสรรคในการนำกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการธนาคารพาณิชย์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจของธนาคารที่มีอยู่ในปัจจุบันมาปรับใช้กับธนาคารไม่มีดอกเบี้ยในกรณีที่มีการจัดตั้งธนาคารไม่มีดอกเบี้ยในประเทศไทย รวมทั้งการทำธุรกรรมทางการเงินกับธนาคารไม่มีดอกเบี้ยในต่างประเทศ
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางและรูปแบบในการบัญญัติกฎหมายที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการประกอบธุรกิจของธนาคารไม่มีดอกเบี้ยดังกล่าว

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์และกฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจของธนาคารไม่มีดอกเบี้ยตามคำสอนของศาสนาอิสลาม
2. ทำให้ทราบถึงลักษณะและรูปแบบของธนาคารไม่มีดอกเบี้ยรวมถึงแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจของธนาคารไม่มีดอกเบี้ยในต่างประเทศ
3. ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดและวิธีการในการประกอบธุรกิจของธนาคารไม่มีดอกเบี้ย
4. ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายในการทำธุรกรรมทางการเงินระหว่างลูกค้าธนาคารไม่มีดอกเบี้ยที่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยกับธนาคารไม่มีดอกเบี้ยในต่างประเทศ
5. ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายในการจัดตั้งธนาคารไม่มีดอกเบี้ยในประเทศไทย
6. ทำให้ทราบถึงแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข หรือบัญญัติกฎหมายขึ้นเพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับการจัดตั้งและการทำธุรกรรมของธนาคารไม่มีดอกเบี้ยในประเทศไทย